

■ Kokoomuksen puheenjohtaja, kauppa- ja teollisuusministeri Ilkka Suominen poistuu hallituksen iltakoulusta 3. elokuuta 1988.

Patruunoiden ja demarien välissä

Kokoomuksen ja Sdp:n yhteistyö oli kompastua verotukseen ja työelämän uudistamiseen jo 1980-luvulla. Lopulta kokoomus sopi mieluummin Sdp:n kanssa kuin kuunteli elinkeinoelämää. Ratkaisu ei miellyttänyt puolueessa kaikkia, selviää tuoreesta kirjasta.

TEKSTI JOUKO MARTTILA

Etelärannassa suunniteltiin hallituksen kaatamista.

Vuoden 1988 alussa kokoomus ja elinkeinoelämä ajautuivat todelliselle törmäyskurssille. KOP:n pääjohtaja Jaakko Lassila valitti Kauppakamarilehdessä, että elinkeinoelämän ja hallituksen yhteistyö sujui paremmin jopa silloin, kun kommunistit olivat hallituksessa. Presidentinvaaleissa [Harri] Holkerin valitsijamiesehdokkaana ollut Lassila piti kokoomuksen linjaa niin epäselvänä, että sitä ei aina erottanut sosialidemokraattien linjasta. Ilkka Suominen kehotti Lassilaa perustamaan oman puolueen.

Keskustan Suomenmaa otti riidasta ilon irti ja kirjoitti, että elinkeinoelämän ja kokoomuksen johdon välirikko iskee kiilaa kokoomuksen sisälle. Suominen vastasi Uudessa Suomessa, että kokoomus on keskustaoikeistolainen puolue, jossa on sekä liberaaleja että konservatiiveja ja joka noudattaa jäsentensä puoluekokouksessa muotoilemaa politiikkaa. Lassilan väitteet Suominen torjui asiattomina ja arveli, että Lassila oli vain julkisuudenkipeä.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Tapani Mörttinen oli huolissaan kokoomusjohdon ja talouselämän välirikosta. Hänen mielestään sanasota olisi saanut jäädä käymättä, koska se ei edistänyt kokoomuksen, elinkeinoelämän eikä yhteiskunnan etua.

Elinkeinoelämää närkästyttäneistä työelämän uudistamissuunnitelmista Mörttinen sanoi Suomeen haastattelussa, että lainsäädännöstä pitää tehdä sellainen, jonka elinkeinoelämä voi hyväksyä tai ainakin sietää. Mörttinen epäili, että kiistan taustat ulottuivat kokoomuksen pitkään oppositiokauteen, jolloin puolueen ja elinkeinoelämän suhteet laiminlyötiin.

Talousvaikuttajat hoitivat silloin suhteensa hallitukseen ennen kaikkea keskustapuolueen kautta. Elinkeinoelämä oletti, että kokoomus olisi ilman muuta suurpääoman asialla, mutta erehtyi. Lassilan ohella Casimir Ehrnrooth arvosteli kokoomusministerien toimintaa työelämän uudistamisessa.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä hiillosti Suomista väitteillä, että puolueesta oli tullut liian samankaltainen sosialidemokraattien kanssa. Suominen puolustautui ja sanoi, että viimeistään työelämän uudistuksen yhteydessä oli alkanut ilmaantua eroja. Ne liittyivät irtisanomisperusteiden selkiyttämiseen, koulutusvelvollisuuden kirjaamiseen

ja kolmen kuukauden neuvotteluvaiheen sisällyttämiseen liikkeen luovutus- ja fuusiotapauksissa. ”Kokoomuksen suhde elinkeinoelämään on korrekti ja hyvä, ei viileä, kuten julkisuudessa on annettu ymmärtää”, Suominen vakuutti.

Puheenjohtajaa vaadittiin tilille lehtilausunnotta, jossa hän kehotti Jaakko Lassilaa perustamaan oman puolueen. Suominen mielestä puheenjohtajalla oli siinä tilanteessa oikeus puolustaa omaa puoluettaan ja suuttua. Suominen odotti eduskuntaryhmältä yhtenäisyyttä eikä riitelyä heti ensimmäisen vaikean tilanteen tullen. Hän vaati, että puolue noudattaisi hallitusohjelmaa.

Kokouksessa mukana ollut pääministeri Holkeri näki ongelmien takana huonon tiedotusilmaston, mutta Martti Tiurin mielestä kokoomus oli itse antanut hallituspolitiikastaan epämääräisen kuvan. Hän vaati selkeämpää linjaa markkinatalouden ja yksilönvapauden puolesta valtion holhousta vastaan. Tiuri muistutti, että kokoomuksen olisi lunastettava lupauksensa tulevaisuuden puolueesta pohtimalla tietotekniikan ja koulutuksen vaikutuksia yhteiskuntaan. Eduskuntaryhmä hyväksyi lopulta työelämän uudistusten toteuttamisen äänestyksen jälkeen.

Kiista työelämän uudistamisesta kärjistyi uudestaan vuoden 1988 presidentinvaalien jälkeen. Kokoomuksessa pelättiin hallituskriisiä. Teollisuuden ja työnantajien sekä omiensakin arvosteleksi joutunut pääministeri Holkeri ei enää tiennyt kehen voisi luottaa.

Juhani Kivelän mukaan Holkeri soitti EVA:n (Elinkeinoelämän valtuuskunta) toimistoon ja kysyi häneltä, ketkä ovat ystäviä. Holkeri oli pettynyt STK:n (Suomen työnantajain keskusliitto, EK:n edeltäjä) toimitusjohtajaan Pentti Somertoon, joka Holkerin mielestä väitti mustaa valkoiseksi. EVA:n keskustalainen toimitusjohtaja Kauko Sipponen arvosteli myös hallitusta. Hän sai asiasta varoituksen EVA:n hallituksen puheenjohtajalta Mika Tiivolalta. Hallituksen kanssa neuvotelleet STK:n johtajat Pentti Somerto ja Lasse Laatuinen katsoivat, että kokoomus oli antanut sosialidemokraattien ”jujuttaa” itseään suostumalla uudistuksiin, jotka vaikeuttivat yritysalamia.

Etelärannassa suunniteltiin hallituksen kaatamista. Suomen Yrittäjien Waldemar Bühler kertoi Juhani Kivelälle, että STK halusi hallitusremontin, jossa 2–3 ministeriä vaihdettaisiin. Pääministeri tai kokoomuksen puheenjohtaja pitäisi vaihtaa samalla.

Liikkeellä oli kahdenlaisia hallituksen kaatajia. ▶